هفته واره رساله

د زړه د سختۍ
يو څو اسباب

(پښتو)

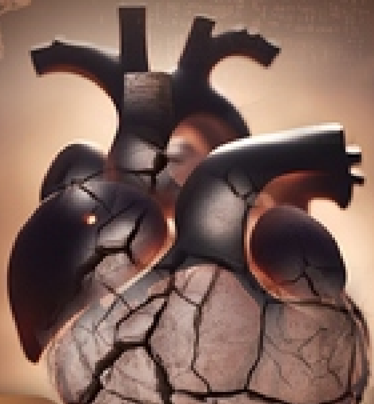

- د زړه د پيدائش مقصد
- لباس د نيکانو والا او---
- زيات خندل
- د پوهې خبره

شيخ طريقت امير اهل سُنَّت حضرتِ علامه مولانا ابو بِلال

محمد اِلياس عطّار قادري رَضَوِي دامت برکاتهم العاليه

ترجمه
TRANSLATION DEPARTMENT
(DAWAT-E-ISLAMI)

اَلۡحَمۡدُ لِلّٰهِ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى خَاتَمِ النَّبِيّٖنَ،
اَمَّا بَعۡدُ فَاَعُوۡذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيۡطٰنِ الرَّجِيۡمِ ؕ بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ ؕ

د زړه د سختئ يو څو اَسباب

دا مضمون د امیرِ اهلِ سُنَّت دَامَتۡ بَرَكَاتُهُمُ الۡعَالِيَه د کتاب "فیضانِ نماز" د صفحه نمبر 339 تا 355 نه اخستے شوے دے۔

دعائے عطّار: یا الله پاکه! څوک چې دا رساله "د زړه د سختئ يو څو اَسباب" ولولي يا واوري هغه نرم زړه والا او نرم مزاجه جوړ کړې او سره د مور او پلار يې بے حسابه اُوبخښې۔ اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّٖن صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د دُرود شريف فضيلت

د **الله** پاک آخري نبي صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمائي: "تاسو خپل مجلسونه په ما باندې درود شريف وئيلو باندې ښائسته کړئ ځکه چې ستاسو په ما باندې درود شريف وئيل به په ورځ د قيامت ستاسو د پاره نُور وي."

(جامع صغير، ص280، حديث:4580)

د حُضُور ﷺ خلور دعاګانې

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونو! د خُشُوع ځائے زړه دے او د دې د ظاهريدلو مقام اندامونه دي. د خُشُوع حاصليدل د **الله** رَبُّ الۡعِزَّت نهايت عظيم نعمت دے، اول خو شيطان بنده د **نمانځه** نه منع کوي، که بيا هُم بنده **نمونځ** کول شروع کړي نو هغه ته مُختلِف دُنيوي خيزونه وريادوي او په دې د **نمانځه** د رُوح يعني خُشُوع و خُضُوع ختمولو کوشش کوي. بُزُرګانِ دِين رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡهِم به

خُشُوع و خُضُوع سره نمونځونه ادا کول، مونږ ته هُم د خُشُوع و خُضُوع حاصلولو د پاره ډېر ډېر کوشش کول پکار دي او د دې د حاصلولو د پاره په ژړا ژړا دُعـاګانې کول پکـار دي. زمونږه خوږ خوږ آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم به داسې دُعـا کوله:

﴿۱﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡۤ اَعُوۡذُ بِكَ مِنۡ قَلۡبٍ لَّا یَخۡشَعُ

یا اللّٰه! زه د هغه زړه نه ستا پناه غواړم کوم چې خُشُوع اختیار نه کړي.

﴿۲﴾ رَبِّ اجۡعَلۡنِی لَكَ شَكَّارًا، لَكَ ذَكَّارًا، لَكَ رَهَّابًا، لَكَ مِطۡوَاعًا، لَكَ مُخۡبِتًا، اِلَيۡكَ اَوَّاهًا مُّنِيۡبًا

اے زما ربّـه! ما ستا ډېر شُکر ګُزار، ستا کثرت سره ذِکر کوونکے، ستا نه ډېر زیات ویریدلو والا، ستا نهایت فرمانبردار، ستا د پاره خُشُوع اختیاروونکے، ستا په بارګاه کښې ډېر ژړا فریاد کوونکے او رُجُوع راوړونکے جوړ کړې.

﴿۳﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡۤ اَعُوۡذُ بِكَ مِنۡ عِلۡمٍ لَّا یَنۡفَعُ، وَمِنۡ قَلۡبٍ لَّا یَخۡشَعُ، وَمِنۡ نَفۡسٍ لَّا تَشۡبَعُ، وَمِنۡ دَعۡوَةٍ لَّا یُسۡتَجَابُ لَهَا

یا اللّٰه! زه ستا پناه اخلم د هغه عِلم نه، کوم چې نفع نه ورکوي د هغه زړه نه کوم چې خُشُوع نه اختیاروي، د هغه نفس نه چې نه مړیږي، د هغې دُعـا نه چې قبوله نه شي.

﴿٤﴾ اَللّٰهُمَّ اِنِّیۡۤ اَعُوۡذُ بِكَ مِنۡ صَلَاةٍ لَّا تَنۡفَعُ

یا اللّٰه! زه ستا پناه اخلم د هغه نمانځه نه کوم چې نفع رانکړي.

عِلمِ نافِع سره زړه کښې خُشُوع پيدا کيږي.

عَلَّامه عبدُ الرَّءُوف مُناوي رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه د دريمې دُعائے مُصطَفیٰ نه لاندې فرمائي: په بارګاهِ اِلٰهی کښې "د هغه عِلم نه، کوم چې ګټه ورنکړي" او "هغه زړه نه کوم چې خُشُوع اختيار نه کړي" [دا دواړه خبرې] يو ځائے عرض کولو کښې دا اِشاره ده چې عِلمِ نافِع (يعني ګټه ورکوونکي عِلم) سره په زړه کښې خُشُوع پيدا کيږي. (فيض القدير ج ۲ ص ۱۹٤)

عِلمِ نافِع څه ته وائي؟

عِلمِ نافِع (يعني فائده ورکولو والا عِلم) هغه عِلم وي چې هغه په زړه کښې اثر اوکړي او په هغې کښې د اللّٰهُ رَبُّ الْعِزَّت معرِفَت، عَظَمت، ويره، تعظيم او مَحَبَّت واچوي او چې کله دا خيزونه په زړه کښې قرار اونيسي نو په زړه کښې خُشُوع پيدا کيږي او د زړه په پيرَوَئ [يعني تابعدارئ] کښې ټول اندامونه هُم خُشُوع اختيار کړي. (مجموع رسائل اِبنِ رَجَب ج ۱ ص ۱٦)

شيطان نزدې نه ورځي

حضرتِ سَيِّدُنا سَهل بِن عبدُاللّٰه تُستَري رَحۡمَةُاللّٰهِ عَلَيۡه فرمائي: "د کوم کس په زړه کښې چې خُشُوع وي شيطان هغه ته نزدې نه ورځي."
(بصائر ذوی التمييز ج ۲ ص ٥٤۲)

ګناهونه د خُشُوع په لاره کښې ډير لوئي رُکاوټ دي

که تاسو خُشُوع و خُضُوع سره نمونځونه کول غواړئ نو د ټولو نه مخکښې د ګناهونو نه پرهيز اوکړئ، ګناهونه د خُشُوع په لاره کښې ډير لوئي رُکاوټ دي، په ګناه باندې قائم اوسيدلو سره خُشُوع نه شي حاصليدلے.

زړونه نرمونکي کارونه

که په زړه کښې نرمي او خُشُوع راوستل غواړئ نو کثرت سره [يعني ډيرې] نيکئ کوئ او يوه عظيمُ الشّانه نيکي تِلاوَتِ قرآن هُم ده. د تِلاوَت په سبب زړه نرميږي او خلقو سره ښيګړه کول هُم د زړه د نرمئ باعِث دي. يو کس په بارګاهِ رِسالت کښې د زړه د سختئ شکايت اوکړو نو خوږ نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد اُوفرمائيلو: ”که ته غواړې چې ستا زړه نرم شي نو مِسکينانو باندې طعام خوره او د يتيم په سر باندې لاس راښکاږه.“

(شُعَبُ الْاِيْمان ج ۷ ص ۴۷۲، حديث ۱۱۰۳۴)

د يتيم په سر باندې د لاس راښکلو فضيلت

د مَكتَبَةُ الْمَدِينه رِساله ”اِحترامِ مُسلم“ صفحه 12 تا 13 کښې دي: د کوم ماشوم يا ماشومې پلار چې وفات شي هغه ته **يتيم** وائي. چې کله ماشوم بالِغ يا ماشومه بالِغه شي نو د يتيم احکام ختم شول. يتيمانو سره د حُسنِ سُلُوک [يعني ښه سُلوک] کولو هُم غټ ثواب دے. چنانچه د رَسُولِ کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عظيم دے: ”خوک چې د يتيم په سر باندې صرف د **الله** پاک د رضا د پاره لاس راښکاږي نو په خومره ويښتو چې د هغه لاس تير شو [نو] د هر ويښته په مُقابِل کښې د هغه د پاره نيکئ دي او خوک چې په يتيمه جينئ يا يتيم هلک باندې احسان اوکړي، (نو دوه ګوتې ئې يو ځائے کړې او اُوئې فرمائيل) زه او هغه به په جَنَّت کښې داسې يُو.“ (مُسْنَدِ اِمام اَحمَد بِن حَنْبَل، ج ۸ ص ۲۷۲ حديث ۲۲۲۱)

د اُمَّت غمخوار آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمائيلي دي: که هلک يتيم وي نو د هغه په سر باندې دې لاس راښکلو کښې مخې طرف ته راولي او که د ماشوم پلار [ژوندے] وي نو لاس دې راښکلو کښې د شا طرف ته بوځي.“

(مُعْجَم اَوْسَط ج ۱ ص ۳۵۱ حديث ۱۲۷۹)

د زړه سختي څنګه لرې شي؟ (حکايت)

اُمُّ الْمُؤمِنِين حضرتِ سَيِّدَتُنا عائشه صِدِّيقه رَضِیَ اللهُ عَنْهَا ته يوې زنانه د قَساوَتِ قَلْبِي (يعني د زړه د سختئ) شِکايت اوکړو نو هغې رَضِیَ اللهُ عَنْهَا ورته اِرشاد اُوفرمائيلو: "**مرګ په کثرت سره يادوه ستا زړه به نرم شي.**" چې کله هغه ښځې داسې اوکړل نو د هغې زړه نرم شو. بيا هغې د اُمُّ الْمُؤمِنِين حضرتِ سَيِّدَتُنا عائشه صِدِّيقه رَضِیَ اللهُ عَنْهَا شُکريه ادا کړله. (اَلروضُ الفائق ص ۲۳)

د زړه د پيدائش مقصد

امام شرفُ الدِّين حسين بِن **مُحَمَّد** طِيبِي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: د زړه د پيدا کولو مقصد صرف دا دے چې هغه د **الله** پاک د پاره **خُشُوع** اوکړي چې د هغې په سبب ئې سينه برسيره شي او زړه ئې د نُور اچولو قابل شي، چې په زړه کښې **خُشُوع** نه وي نو هغې ته به **سخت** وئيلے کيږي او د زړه د سختئ نه پناه غوښتل ضروري دي، **الله** کريم (په سيپاره 23 سُوْرَةُالزُّمَر آيت نمبر 22 کښې) اِرشاد فرمائي:

فَوَيۡلٌ لِّلۡقٰسِيَةِ قُلُوۡبُهُمۡ مِّنۡ ذِكۡرِ اللّٰهِ ؕ

[مَفهُوم] ترجمهٔ کنزُالاِیمان: نو خرابي ده د هغوئي د کومو خلقو زړونه چې د **الله** د ياد له طرفه سخت شوي دي.

(شرح الطيبی ج۵ ص ۲۱۰)

د سخت زړه پيژندګلو

حضرت مُفتي احمد يار خان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: عاجِز زړه د زرخيزي [يعني ښه فصل زرغونوونکې] زمکې په شان دے چې په هغې کښې ډير ښه پيداوار

کيږي او سخت زړه د هغه سختي کاريزي علاقي په شان دے چې په هغې کښې شيندلے شوے تُخم بيکاره ځي. (مِراٰةُ المناجيح ج٤ ص٦٠) (په يو بل مقام کښې فرمائي) په کوم زړه کښې چې د الله (پاک) په ذِکر سکون، د عذاب په تذکره ويره، د جَنَّت په تذکره شوق، د حُضُور عَلَيْهِ السَّلَام په تذکره وِجدان (يعني قَلبي خوند) نه پيدا کيږي هغه سخت دے، الله (پاک) دې [مونږ] د دې نه وساتي.

(مِراٰةُ المناجيح ج ٤ ص ٥٩)

آپ کا نام سنتے ہی سرکار کاش
دل مچلنے لگے جان ہو بے قرار

(وَسائلِ بخشش (مرمّم) ص ٢٢٤)

کاش چې ستا په نوم اوريدو مې حُضُور
زړه په ټوپونو شي بدن بے قرار

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د الله په نزد د نمر نه زيات روښانه مخ به د چا وي؟

په يو حديثِ قُدسي کښې الله پاک اِرشاد فرمائي: زه د هر نمونځ کوونکي **نمونځ** نه قبلووم بلکه زه د هغه **نمونځ** قبلووم څوک چې زما د عَظَمت په وجه تواضُع (يعني عاجِزي) اختيار کړي، زما د حرام کړو څيزونو نه خپل خواهشات منع ساتي، زما په نافرمانئ باندې اِصرار(هميشوالے) نه کوي، په اُوږي [کس] باندې طعام خوري، بے لِباسه ته جامے ور واغوندي، مُصيبت کښې ګير کس باندې رَحم کوي، مُسافِر له ځائے ورکوي او دا هر څه زما د پاره کوي. زما دې په خپل عِزَّت و جَلال قَسَم وی! **د هغه د مخ نُور به زما په نزد د نمر د نُور (يعني رڼا) نه زيات روښانه وي،** د دې نه علاوه به زه د هغه جَهالَت حِلم (يعني برداشت، نرمي [جوړ کړم]) او تِياري رڼا جوړه کړم، هغه به ما يادوي زه به هغه ته لَبَّيْک وايم، ما نه به غواړي زه به ئې ورته عطا کووم، زما قَسَم به

کوي زه به د هغه قَسَم پوره کووم او هغه ته به خپل قُرب [يعني نزديکت] عطا کړم او د هغه نګهباني به کووم او د خپلو فرښتو په ذريعه به د هغه حفاظت کووم. (کَنْزُ الْعُمَّال ج ۷ ص ۲۱٤ حديث ۲۰۱۰۰)

په ګناهونو زړه تور شي

د چا زړه چې سخت شي د هغه نه خُشُوع رُخصته شي، د زړه سختيدلو ډير اسباب دي، په هغې کښې يو سبب **ګناه کول** هُم دي. د حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُ نه رِوايت دے چې د دواړو جهانو د سردار صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم فرمانِ عاليشان دے: چې کله بنده څه ګناه کوي نو د هغه په زړه باندې يو تور ټکے پيدا شي، چې کله هغه ګناه پريږدي او توبه او اِسْتِغْفار اوکړي نو د هغه زړه صفا شي او که بيا ګناه کوي نو هغه ټکے غټيږی تر دې چې پوره زړه ئې تور شي. او هُم دا هغه زنګ دے د کوم ذِکر چې **الله** پاک داسې فرمائيلے دے:

كَلَّا بَلْ ٚ رَانَ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ مَّا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿۱۴﴾

(پ۳۰، المطففين: ۱٤)

[مَفهُوم] ترجمۂ کنزُ الاِيمان: هيڅ هُم نه دي بلکه د هغوئي په زړونو باندې زنګ خيژولے دے د هغوئي د لاس ګټې [يعني کړو ګناهونو].

(تِرمِذِی، ج ۵ ص ۲۲۰ حديث ۳۳٤۵)

جی چاہتا ہے پھوٹ کے رؤوں ترے غم میں
سرکار! مگر دل کی قساوت نہیں جاتی

زړه مي غواړي چې اوژاړم ستا په ياد کښې زه په چغو
سختي نـه اُوځي له زړه مې مَـدَني خـوږه سـرداره

(وَسائلِ بخشش (مرمّم) ص ۳۸۲)

ظالِم سره ملاويدل زړه توروي

بغير د مقصد نه حُکامو سره ملاويدل مُناسب نه وي، د دې ډير منفي اثرات کيدے شي. د وخت يو بادشاه د اِمامُ الْاَصفياء حضرت داؤد طائي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه سره ملاقات کول غوښتل نو هغوئي انکار اوکړو او د حضرتِ سَيِّدُنا اِمام ابُو يُوسُف رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په حواله ئې دا رِوايت بيان کړو: رُؤْيَةُ وَجْهِ الظَّالِمِ تُسَوِّدُ الْقُلُوْب يعني د ظالِم مخ ليدل زړه تورَوِي. (سبع سنابل ص ۹۵ مُلَخَّصاً)

ګناهونه د کفر قاصِدان دي

د بزرګانو فرمان دے: "**ګناهونه د کفر قاصِدان** (يعني اسباب) **دي**" يعني په دې اعتبار چې ګناهونه په زړه کښې **تور والے** پيدا کوي او زړه داسې پټ کړي چې بيا هغه کله يوه نيکي هُم نه قبلوي، هغه وخت زړه **سخت** شي او د هغه نه هره مهرباني او ويره اُوځي، بيا چې هغه کس څه غواړي کوي او کومه خبره چې ئې خوښه وي په هغې عمل کوي، او د **الله** پاک په مُقابَله کښې شيطان خپل دوست جوړ کړي نو هغه شيطان هغه ګُمراهه کوي، دوکے ورکوي، د دروغو اُمِّيدونه ورکوي او څومره چې کيدے شي د هغه نه د **کفر** نه کمه يوه خبره باندې هُم نه راضي کيږي. (جہنّم میں لے جانے والے اعمال ج ۱ ص ٦٣)

دن رات مسلسل ہے گناہوں کا تسلسل
کچھ تم ہی کرو نا یہ نحوست نہیں جاتی

(وَسائلِ بخشش (مُرَمّم) ص ٣٨٢)

شپه او ورځ دي مسلسل د ګناهونو سلسلې
څه اوکـړئ يا نبي دا سپـيره والے نه ختميږي

که په زړه مهر اولګولے شي نو د نيکئ توفيق به نه نصيب کيږي

حضرتِ سَيِّدُنا حَسَن بَصري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: د الله پاک او بنده تر مينځه د ګناهونو يو مُقَرَّر شوے حد دے چې کله بنده هغه حد ته اورسي نو الله پاک د هغه په زړه مُهر اولګوي، د هغې نه پس هغه ته د نيکو توفيق نه ورکولے کيږي." (اِحيَاءُ الْعُلُوم ج ٤ ص ٦٥) (اِحيَاءُالعُلُوم(اُردو)ج٤ص١٥٧)

يا الله پاکـه! [تا ته زما] د رحم درخواست دے، زما د زړه نه د ګناهونو تور والے لرې کړې او دا د نيکو د نُور نه ډک کړې، مولٰی! ګني د هيڅ به پاتې نه شم.

ګناہوں کی عادت بڑھی جا رہی ہے کرم یاالٰہی کرم یاالٰہی
ګناہوں کی تاریکیاں چھاگئی ہیں کرم یاالٰہی کرم یاالٰہی
تُو عطّار کو بے سبب بخش مولٰی
کرم کر کرم کر کرم یاالٰہی

(وَسائلِ بخشش (مرمم) ص ۱۱۱)

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د زړه د سختئ يو سبب فُضُول خبرې کول دي

حضرتِ سَيِّدُنا عيسٰی رُوحُ الله عَلَيْهِ السَّلَام خپلو حَواريانو ته نصيحت اوفرمائيلو: اے خلقو! تاسو د فُضُول وينا نه ځان ساتئ، کله هُم د ذِکرُالله نه علاوه د خپلې خُلې نه څه لفظ مه اوباسئ، ګني ستاسو زړونه به سخت شي، حالانکه زړونه نرم وي (خو فُضُول خبرې کول هغه سخت کړي) او سخت زړه د اَللّٰهُ رَبُّ الْعِزَّت د رحمت نه محرومه وي (يعني که تاسو د الله پاک د رحمت اُمِّيدوار ئې نو خپل زړونه د سختئ نه اوساتئ)." (عيون الحكايات ص ١١٩)

خوندور څيزونه مسلسل خوړل د زړه د سختئ باعِث دي

حضرتِ سَيِّدُنا اِمام محمّد بِن محمّد بِن محمّد غزالي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه فرمائي: د آخرت په لاره باندې د تلونکو بُزُرګانِ دِين رَحْمَةُاللهِعَلَيْهِم مبارک عادت وو چې هغوئي به هِنګولے [يعني سالن] کله کله خوړلو او د نفس د خواهشاتو نه به بچ اوسيدل، ځکه چې که انسان د خواهش مطابق خوندور څيزونه خوري نو د دې په وجه د هغه په نفس کښې سختي (يعني سرکشي او تَڪبُّر)، او په زړه کښې سختي پيدا شي، او هغه د دُنيا د خوندورو څيزونو دومره عادت واخلي چې د دُنيوي خوندونو مَحبَّت د هغه په زړه کښې کور اوکړي او هغه د رَبِّ کائنات جَلَّ شَانُهٗ مُلاقات او د هغه په بارګاهِ عالي کښې حاضري هيره کړي، د هغه په حق کښې دُنيا **جَنَّت** او مرګ **قيدخانه** جوړه شي. البته هغه که په خپل نفس باندې سختي اچوي او هغه د لَذَّاتو [يعني خوندونو] نه مَحرومه ساتي نو دُنيا د هغه د پاره قيد خانه جوړه شي او تنګه شي او د هغه نفس د دې قيد خانے او تنګئ نه آزادي غواړي او صرف مرګ د هغه آزادي ده. د حضرتِ سَيِّدُنا يَحيٰ بِن مُعاذ رازي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه په فرمان کښې هُم دې خبرې طرف ته اِشاره ده چنانچه هغوئي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه فرمائي: "**اے د صدِّيقينو ډلې!** د جَنَّت وَلِيمه خوړلو د پاره خپل ځانونه اُوږې اوساتئ ځکه چې نفس څومره اوږے اوساتلے شي هغه همره ئې د خوراک خواهش زياتيږي." (اِحْيَاءُ الْعُلُوم ج۳ ص ۱۱۳)

د کوهِ لبنان د اولياء نصيحت

د ډير خوراک کولو يو نقصان دا وي چې سړے د عبادت د خوند او خوږوالي نه محرومه کيږي، چنانچه اَميرُ الْمُؤمِنِين حضرتِ سَيِّدُنا ابوبڪر صِدِّيق رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمائي: زه چې د کله نه مسلمان شوے يم ما کله ځان په خوراک نه

دے موړ کړے د پاره د دي چې د عبادت حَلاوَت (يعني خوږوالے) رانصيب شي. حضرتِ سَيِّدُنا اِبراهِيم بِن اَدهَم رَحۡمَةُاللّٰہِعَلَیۡه فرمائي: زه په کوهِ لبنان کښې د ډيرو اوليائے کرامو په صُحبت کښې پاتې شوے يم، په هغوئي کښې هر يو ما ته هُم دا وئيلي وو: چې کله خلقو ته ورشې نو هغوئي ته د څلورو خبرو نصيحت کوه، په هغې کښې يو نصيحت دا وو چې څوک زيات خوراک کوي هغه ته به د عبادت خوند نه نصيب کيږي. (منهاجُ الۡعَابِدِين ص ٨٤، ٩٨)

صَلُّوۡا عَلَی الۡحَبِیۡب!　　صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّد

د زړه د سختئ يو سبب زيات خندل دي

اے د خوږ نبي صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم **عاشقانو!** خندل اګرچې جائز دي خو "زيات خندل" غفلت کښې اچولو والا، غير مُناسِب او زړه مړ کوونکے کار دے، د غير ضروري خندلو نه د بچ کيدلو په سبب به اِنۡ شَآءَاللّٰه په روحانِيَّت کښې ترقي حاصليږي. لِهذا په دې سلسله کښې څه ارشادات پيش کيږي، کيدے شي چې د آخرت د ياد په باب کښې سنجيدګي حاصله شي! د رَسُولِ کريم صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمانِ عظيم دے: "زيات مه خاندئ! ځکه چې زيات خنديدل زړه مړ کوي." (اِبنِ مَاجَه ج٤ ص٤٦٥ حديث ٤١٩٣)

خندا د غفلت علامت دے

زياته خندا د آخرت نه د غفلت عَلامَت (يعني نښه) ده. سرکارِ مدينه صَلَّی اللّٰہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائيلے دے: لَوۡ تَعۡلَمُوۡنَ مَا اَعۡلَمُ لَضَحِكۡتُمۡ قَلِيۡلًا وَّلَبَكَيۡتُمۡ كَثِيۡرًا يعني که تاسو ته هغه څه معلوم وے څه چې ما ته معلوم دي نو کم به مو خندلے او زيات به مو ژړلے. (بُخاری ج٣ ص٢١٨ حديث ٤٦٢١)

آيا صحابه به خندل؟

د حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله اِبنِ عُمَر رَضِیَ اللہُ عَنۡہُمَا نه تپوس اوکړے شو چې آيا د رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم صحابه به خندل؟ وئې فرمائيل: آو، اَو د هغوئي په زړونو کښې ايمان د غَر نه زيات مضبوط وو. (شَرۡحُ السُّنه ج٦ ص٣٧٥ حديث ٣٢٤٤)

حضرت مُفتي احمد يار خان رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د دې حديثِ پاک لاندې فرمائي: شايد چې تپوس کوونکي به هغه حديث اوريدلے وو: "زيات خندل زړه مړ کوي" نو هغه به دا سوچ کړے وي چې حضراتِ صحابهٔ کرام (عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان) به [ګنې] هيڅ کله هُم نه خندل (ځکه چې) هغه حضرات (خو) د ژوندو زړونو والا وو بيا د هغوئي د خندا سره څه تَعَلُّق وو! (د حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله اِبنِ عُمَر رَضِیَ اللہُ عَنۡہُمَا په "آو" کښې) د جواب (ورکولو) مقصد دا دے چې **خندل** حرام نه دي حلال دي، هغه حضراتو (يعني صحابهٔ کرامو عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان) به هغه خندا نه کوله چې زړه مړ کړي يعني هر وخت خندل. بلکه هغوئي (صاحبانو) به داسې خندا کوله چې هغه زړه تر و تازه ساتي او مخامخ کس هُم تر و تازه کړي. (مِراٰة ج٦ ص٤٠٤)

د زړه د مرګ سبب

اَميرُ الۡمُؤۡمِنِين حضرتِ سَيِّدُنا عمر فاروقِ اعظم رَضِیَ اللہُ عَنۡهُ فرمائي: څوک چې زيات خاندي د هغه رُعب کم شي او څوک چې مِزاح (يعني ټوقې ټقالې) کوي [هغه] د خلقو د نظره پريوځي، څوک چې کوم کار په کثرت سره (يعني زيات) کوي هغه په هم هغه حواله پيژندلے کيږي، څوک چې زياتې خبرې کوي هغه زياتې غَلَطئ کوي او د چا غَلَطئ چې زياتې شي د هغه حيا کمه

شي او د چا حيا چې کمه شي د هغه پرهيزګاري کمه شي او د چا پرهيزګاري چې کمه شي د هغه زړه مړ شي. (اِحْيَاءُالعُلُوم(اُردو)ج۳ص۳۸۹)

آيا دا د الله نه د ويره لرونکو انداز دے؟ (حکايت)

حضرتِ سَيِّدُنا وَهْب بِن وَرْد رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه د عيدُالْفِطر [يعني واړه اختر] په ورځ څه خلق په خندا اوليدل نو اِرشاد ئې اُوفرمائيلو: که د دې خلقو بخښنه شوې وي نو آيا دا د شُکر کوونکو کار دے او که د دوئي بخښنه نه وي شوي نو آيا دا د خائِفِينو (يعني ويره لرونکو) انداز دے؟ (اِحْيَاءُالعُلُوم(اُردو)ج۳ص۳۹۰) دا رِوايت به د غفلت د خندا مُتَعَلِّق وي ګني د اختر په ورځ خوشحالي ښکاره کول ښکار دي.

د الله نه ويريدونکي څوک دي؟

صَحابي اِبنِ صَحابي حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله اِبنِ عَبَّاس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا نه تپوس اوکړے شو چې خائِـفِين (يعني الله پاک نه ويريدونکي) څوک دي؟ [هغوئي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ] اُوفرمائيل: د هغوئي زړونه د الله د ويرې نه زخمي دي، د هغوئي سترګي ژاړي، هغوئي وائي چې مونږه څنګه خوشحالي اوکړو چې مرګ راپسې دے او قَبْر زمونږ مخې ته دے او قيامت زمونږ د وعدے ځائے دے، په جَهنَّم باندې تيريدل دي او د اللهُ رَبُّ الْعِزَّت مخې ته اودريدل دي. (اِحْيَاءُالْعُلُوم ج۴ص۲۲۷)

په ژړا ژړا به جَهنَّم ته داخليږي

حضرتِ سَيِّدُنا عبدُالله اِبنِ عَبَّاس رَضِيَ اللهُ عَنْهُمَا فرمائي: ''څوک چې په خندا خندا ګُناه کوي هغه به په ژړا ژړا جَهنَّم ته داخليږي.'' (اِحْيَاءُالْعُلُوم(اُردو)ج۳ص۳۹۱) تابِعي بُزُرګ حضرتِ سَيِّدُنا عامِر بِن قَيس رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: ''څوک چې په دُنيا کښې ډير خاندي هغه به په قيامت کښې ډير ژاړي.'' (تَنبِيهُ المغترين ص۴۲)

هغه بيا کله چا په خندا اُونه ليدو

عظيم تابِعِي بُزُرګ حضرتِ سَيِّدُنا اِمام حسن بصري رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه يو کس په خندا اوليدو، هغوئي اُوفرمائيل: يَافَتٰى هَلْ مَرَرْتَ بِالصِّرَاطِ؟ يعني اے ځلميه! آيا ته د پُل صِراط نه تير شوے ئې؟ هغه اُووئيل: نه. بيا ئې اُوفرمائيل: هَلْ تَدْرِىْ اِلَى الْجَنَّةِ تَصِيْرُ اَمْ اِلَى النَّارِ؟ آيا تا ته معلومه ده چې ته به جَنَّت ته ځے که دوزخ ته؟ هغه اُووئيل: نه. اُوئې فرمائيل: فَمَاهٰذَا الضِّحْكُ يعني بيا دا خندا څنګه ده؟ (اِحْيَاءُالْعُلُوم ج٤ ص٢٢٧) يعني چې داسې مشکلات ستا په وړاندې دي او تا ته د خپل نجات عِلم هُم نشته نو بيا په کومه خوشحالئ خاندې؟ بيا هغه کس د هيڅ چا سره هُم چا په خندا اُونه ليدلو. (اخلاق الصّالحين ص٤٩)

که جَنَّت کښې څوک اوژاړي نو عجيبه خبره ده

حضرتِ سَيِّدُنا محمد بِن واسِع رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه فرمائي: که ته څوک په جَنَّت کښې په ژړا اُو وِينې نو آيا تا ته به د هغه په ژړا تَعَجُّب [يعني حيرانتيا] نه کيږي؟ چا عرض اوکړو: ضرور به کيږي. اِرشاد ئې اُوفرمائيلو: څوک چې په دُنيا کښې خاندي خو هغه ته دا نه وي معلومه چې د هغه ځائے کوم يو دے (يعني جَنَّت ته به ځي که جَهنَّم ته) نو په هغه (خندا کولو والا) کس باندې د دې نه هُم زياته حيرانتيا ده. (اِحْيَاءُ الْعُلُوم (اُردو) ج ٣ ص ٣٩١)

د مرګ يقين لرونکي څنګه وخاندي؟

په حديثِ قُدسي کښې راغلي دي (اللّٰه پاک فرمائي): عَجَبًا لِّمَنْ اَيْقَنَ بِالْمَوْتِ كَيْفَ يَفْرَحُ. يعني تَعَجُّب [حيرانتيا] ده په هغه کس څوک چې د مرګ يقين لري، بيا څنګه خاندي! (شُعَبُ الْاِيْمان ج١ ص ٢٢٣ حديث ٢١٢)

د څلوېښتو کالو پورې ئې اُونه خندل

حضرتِ سَیِّدُنا سعید بِن عبدُ العزیز رَحْمَةُاللهِعَلَيْه د څلوېښتو کالو پورې اُونه خندل تر دې چې هغوئي وفات شولو. هُم دغسې به حضرتِ غَزوان رقّاشي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه نه خندل. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِين ص ٤٢)

پنځوسو کالو پورې چا په خندا اُونه ليدلو

حضرتِ سَیِّدُنا عَون بِن اَبُو زَید رَحْمَةُاللهِعَلَيْه فرمائي: زه د حضرتِ عطاء سُلَمي رَحْمَةُاللهِعَلَيْه سره پنځوسو کالو پورې اوسيدلم ما هغوئي کله په خندا نه دے ليدلے. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِين ص ٤٢)

لِباس د نيکانو او.....

حضرتِ مُعاذَه عَدَوِيَّه رَحْمَةُاللهِعَلَيْهَا يوه ورځ د يو داسې ځلمي په خوا تيريدله چې هغه خندل او لِباس ئې د صُوف (يعني وړۍ) وو يعني لِباس ئې صوفيانه وو نو هغې اُوفرمائيل: سُبْحٰنَ الله، لِبَاسُ الصَّالِحِيْنَ وَضِحْكُ الْغَافِلِيْنَ. سُبْحٰنَ الله! لباس خو ئې د نيکو خلقو دے او خندا ئې د غافِلانو [ده]. (تَنبِيهُ الْمُغتَرِين ص ٤٢)

نمانځه کښې د خندا اَحکام

﴿۱﴾ د رُکوع او سُجود والا نمانځه کښې بالِغ قَهقَهه اولګوله يعني په دومره آواز کښې ئې اوخندل چې خوا و شا والؤ واوريده نو اَودَس ئې هم مات شو او نمونځ ئې هم مات شو، او که په دومره آواز کښې ئې اوخندل چې صرف پخپله ئې واوريدله نو نمونځ ئې مات شو خو اَودَس ئې مات نه شو، د مُسکـې کيدلو سره نه نمونځ ماتيږي او نه اَودَس. په مُسکـې کيدو کښې آواز بالکل نه وي صرف غاښونه ښکاره شي. ﴿۲﴾ بالِغ د جنازے په نمانځه کښې قَهقَهه اولګوله نو نمونځ ئې مات شو خو اَودَس ئې مات نه شو. ﴿۳﴾ د نمانځه نه علاوه قَهقَهه

لګولو سره اَودَس نه ماتيږي خو بيا اَودَس کول مُسْتَحَب دي. زمونږ خوږ خوږ آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم کله هم قَهقَهه نه ده لګولې لِهٰذا مونږ له هم کوشش کول پکار دي چې په زوره زوره نه خاندو.

يا رَبِّ مُصطفٰے! زمونږ د زړونو سختي لرې کړې

ہو گیا قلب ہائے سیاہ لطفِ نورِ خدا کیجئے
قلب پتھر سے بھی سخت ہے اس کو نرمی عطا کیجئے
جگمگا دیجے قلبِ سیاہ لطفِ بدرُ الدُّجٰی کیجئے

(وَسائلِ بخشِش (مُرَمَّم) ص ٥٠٥)

میوزِک سینټر ئې بند کړو

اے د آخرت د بهترۍ درد لرونکو! د بے ځايه خندا عادت ختمولو د پاره، د خلقو زړونه ازارولو نه ځان بچ کولو د پاره او سنجيدګي حاصلولو د پاره د عاشِقانِ رَسُول په صُحبت کښې اوسيدل اختيار کړئ. ستاسو د ترغيب د پاره يو "مَدَني سپرلے" پيشِ خدمت دے: د سُوئي (بلوچستان) يو اسلامي ورور هغه وخت په اتم کلاس کښې وو چې د بدو دوستانو صُحبت پرې اثر شروع کړو. د ميټرک نه پس ئې چې په کالِج کښې داخله واخسته نو قِسماقِسم بدو کارونو کښې اخته شو! شيطان د لاسه اونيوو او د تباهۍ کندې ته ئې غوزار کړو. شراب څښل، وهل ټکول، جُواري او قِسماقِسم بد کارونه به ئې کول. بعضې وخت خو به ئې ټوله شپه په جُواري کولو او نشه کولو کولو کښې تيره شوه تر دې چې د سحر اذانونه به ئې واوريدل خو افسوس! هغه به د خپلو دوستانو سره په مزو او مستۍ کښې اخته اوسيدو. چې کله به ئې مور پوهه کولو نو هغې سره به ئې تيزې تيزې خبرې کولې بلکه مَعَاذَالله [يعني د الله پناه] کنزلې به ئې ورته کولې. په خپله کمره کښې ئې ګير چاپيره د فلمي اداکارو

تصويرونه لګولي وو او د هغه تصويرونو شا ته ئې يو ځائے کښې ”پټه خانه“ جوړه کړې وه چې په هغې کښې به هر وخت د شرابو بوتل موجود وو. په هُم دې بدو کارونو کښې اخته وو چې د 1998ء کال راغلو. [دې دوران کښې] هغه خپل ”ميوزِک سينټر“ واچولو، يوه ورځ هغه په خپل دُکان کښې ناست وو چې د عمامے والا يو اِسلامي ورور ورته د **مَكتَبَةُالْمَدِينه** نه جاري شوے يو د سُنَّتو ډک بيان کيسټ [په تُحفه کښې] ورکړلو او د اوريدلو درخواست ئې ورته اوکړو، هغه چې څنګه کيسټ چلول شروع کړو نو د يو مولانا آواز ئې واوريدو هغه وارخطا شو او فوراً ئې بند کړو او کيسټ ئې هغه اِسلامي ورور ته بيرته اونيولو چې وروره! زما دې څيزونو سره نه لګي، زه دا کيسټ نه شم اوريدلے. هغه اِسلامي ورور د غُصَّه کولو په ځائے د ژړا په شان شکل جوړ کړو او ورته ئې اُووئيل چې که دلته ئې نه شئ اوريدلے نو مهرباني اوکړئ! دا کيسټ کور ته يوسئ او هلته ئې واورئ. هغه ترينه ځان خلاصولو د پاره کيسټ واخستلو او د جيکټ په جيب کښې ئې واچولو. د شپې چې اُوده کيدلو نو هغه کيسټ ورياد شو، سوچ ئې اوکړو چې اَورمه ئې [ځکه چې] که سحر را نه هغه اِسلامي ورور تپوس اوکړو نو شرمنده به شم. چې هغه کيسټ ئې واوريدلو نو حالت ئې بدل شو، چې کيسټ ختم شو نو دوباره ئې په ژړا ژړا واوريدلو. د خپلو ګناهونو نه ئې توبه اوکړه او د سحر **نمانځه** له جُمات ته لاړو. **نمونځ** ګُزارو چې اوليدو نو خوشحاله هُم شو او حيران هُم شو چې دا سړے هُم **نمانځه** له راغلو؟ او هغه هُم د سحر **نمانځه** له! بيا هغه خپل ”ميوزِک سينټر“ هُم بند کړو او څه موده کښې ئې کِيره مُبارکه هُم پريښودله. بيا ئې په 2003ء کښې په عالَمي مَدَني مرکز فيضانِ مدينه کراچۍ کښې د مَدَني قَافِله کورس سعادت هُم حاصل کړو.

اَلْحَمْدُ لِلّٰه د دولسو مياشتو مَدَني قَافِله کښې د سفر کولو موقع هُم ورنصيب شوه او د بلوچستان په دوه کابيناتو کښې ورته د مَدَني قَافِله ذِمَّه دار په حيثِيت د دعوتِ اسلامي د کار کولو سعادت هُم ورنصيب شو.

گرآئے شرابی مٹے ہر خرابی چڑھائے گا ایسا نشہ مدنی ماحول

(وَسائلِ بخشش (مرمم) ص ٦٤٧)

که راشي شرابي، لرې به ئې شي هره خرابي
ور به کړي داسې نشه مَدَني ماحول

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيب! صَلَّى اللهُ عَلٰى مُحَمَّد

د تَوجُّه لرې کوونکو مُعامَلاتو نه مخکښې فارِغه شئ

د **نمانځه** شروع کولو نه مخکښې د هغه ټولو څيزونو نه ځان فارِغه کړئ کوم چې د **نمانځه** نه د تَوجُّه لرې کولو او د يادِ اِلٰهی نه د غافِله کيدلو سبب جوړيدے شي، چې ځائے د سکون وي او د شور شغرب نه پاک وي، په مخامخ پرده يا جائے نماز باندې داسې گل کاري او کونجې وغيره نه وي [يعني جائے نماز سَم خور وي] ځکه چې د هغې په وجه تَوجُّه لرې کيږي او په خُشُوع و خُضُوع کښې خلل پريوځي. د سختې يخنئ او سختې گرمئ نه د بچ کيدلو اَسباب هُم اختيار کړئ. که د خوراک کولو يا بَولو وغيره کولو حاجت وي نو د هغې نه فارغه شئ.

د پوهې خبره (قول و حکايت)

حضرتِ سَيِّدُنا ابو دَرداء رَضِیَ اللهُ عَنْهُ به فرمائيل: "د سړي د پوهې [يعني عقلمندئ] نه دا چې هغه مخکښې خپل ضرروري کار ختم کړي چې د **نمانځه** شروع کولو وخت کښې د هغه زړه فارِغ وي." (قُوتُ الْقُلُوب ج٢ ص١٦٩) تابِعِي بُزُرگ

حضرتِ سَيِّدُنا مسرُوق رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه به د خپل کور کسانو ته فرمائيل: ”(زما سره مُتَعَلِّق) خپل ټول حاجتونه زما د **نمانځه** شروع کولو نه مخکښې مخکښې ما ته بيان کړئ.“ (حِلۡيَةُ الۡاَوۡلِيَاء ج۲ ص۱۱۲ رقم ۱۶۱۱)

زړه طعام طرف ته مائل کيدل په خُشُوع کښې رُکاوټ دے

حضرت عَلَّامه مولانا مُفتي مُحمد امجد علي اعظمي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه اِرشاد فرمائي: د کومې خبرې په وجه چې تَوَجُّه لرې کيږي او (هغه خبره) دفع (يعني لرې) کولے شي نو د هغې د لرې کولو نه بغير هر **نمونځ** مکرُوه دے مَثَلًا چې د ډکو بَولو يا تشو بَولو يا رِياح [يعني ګيس] غَلَبه وي، خو چې کله وخت ختميږي نو اُودې ئې کړي بيا دې ئې را اوګرځوي. (يعني د واجِبُ الاِعاده په نِيَّت دې ئې بيا اوکړي ځکه چې نمونځ مکروهِ تَحريمي شوے وو) هُم دغسې که طعام مخې ته راغلو او هغه خواهش لري. غرض څه داسې اَمر پيښ وي چې د هغې په وجه تَوَجُّه لرې کيږي، **خُشُوع** کښې فرق راځي نو په هغه وختونو کښې هُم **نمونځ** کول مکروه دي. (بهارشريعت ج۱ ص۴۵۷)

نمانځه نه ”طعام“ نه بلکې د ”طعام“ نه نمونځ جوړ کړم

شارِح بُخاري مُفتي شريفُ الحق امجدي رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه فرمائي: که طعام مخې ته ايښودے شوے وي يا څوک طعام خوري او جَمعه شروع شي نو د جَمعې د پاره طعام پريښودل واجِب نه دي او په هُم دې حُکم کښې هغه صُورت هُم دے چې سخت اوږے وي او طعام تيار وي. سيِّدُنا **اِمام اعظم** (رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه) فرمائيلي دي: **نمونځ** نه طعام جوړ کړم چې د **نمانځه** په وخت کښې مې زړه طعام طرف ته لګيدلے وي، د دې نه بهتره ده چې د طعام نه **نمونځ** جوړ کړم چې د خوراک په وخت کښې مې زړه په **نمانځه** کښې لګيدلے وي.“ [خو] دا هغه وخت دي

چې کله د **نمانځه** په وخت کښې ګُنجائش وي او که د دې [خبرې] اندېښنه وي چې [طعام] خوړلو خوړلو کښې به د **نمانځه** وخت تير شي يا به مکروه وخت راشي نو بهر حال **نمونځ** دې **مخکښې** اوکړي. (نُزهَةُ القاری ج۲ ص۳۳۸، ۳۳۹)

د نمانځه د پاره منډه وهل ښه نه دي

د تَکبِيرِاُولٰی يا جَمعې د پاره منډه وهل منع دي، دغسې مو که ساه لنډه لنډه شوه نو "خُشُوع" به څنګه راشي؟ د دعوتِ اسلامي د مَکتَبَةُالْمَدِينه د 168 صفحو کتاب، "***جلد بازی کے نقصانات***" صفحه 31 تا 32 کښې دي: يقيناً تَکبِيرِاُولٰی سره د جَمعې **نمونځ** کول لوي سعادت دے څنګه چې د حضرتِ سَيِّدُنا اَنَس بِن مالِک رَضِیَ اللہُ عَنۡهُ نه رِوايت دے چې حُضُور نَبِـيّ کريم صَلَّی اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد فرمائي: چا چې د رضائے اِلٰهی د پاره څلوېښتو ورځو پورې تَکبِيرِاُولٰی سره د جَمعې نمونځ ادا کړو، د هغه د پاره دوه قِسمه نجاتونه اوليکلے شو، يو نجات د جَهنَّم نه او بل د مُنافَقَت نه. (ترمِذِی،ج۱ص۲۷٤ حديث۲٤۱) بعضې اِسلامي وروڼه د تَکبِيرِاُولٰی حاصلولو د پاره په تادئ کښې منډه وهي چې د هغې په وجه په زمکه د درَب (آواز) پيدا کيږي کوم چې د جُمات د آدابو خلاف دے.

په منډه مه راځئ

حضرتِ سَيِّدُنا اَبُو هُرَيره رَضِیَ اللہُ عَنۡهُ فرمائي چې ما د حُضُورِ اَنور صَلَّی اللّٰهُ عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم نه دا فرمان اوريدلے دے "چې کله د **نمانځه** تکبِير اُووئيلے شي نو په منډه مه راځئ، بلکه د تللو په شان په اِطمينان راځئ، کوم چې حاصل کړئ هغه ادا کړئ، کوم چې پاتې شي پوره ئې کړئ." (مُسلِم ص۲۳۹ حديث۱۳٦۰)

نمانځه د پاره د منډه نه وهلو فائدے

حضرت مُفتي احمد يار خان رَحۡمَۃُاللّٰہِعَلَیۡہ د دي حديثِ پاک لاندي فرمائي: يعني د جَمعي د پاره په ويره مه رامنډه کوئ ځکه چې په دې کښې د غورزيدلو او خُوګيدلو انديښنه ده. د دې نه **يو څو مسئلے** معلومې شوې: **يوه** دا چې جَمعه کښې شامليدلو د پاره سکون سره راتلل **مُستَحَب** دي، منډه وهل د **مُستَحَب** خلاف دي، حرام نه دي. دويمه دا چې (د نمانځه) آخري جُزو (يعني حِصَّه) ملاويدو سره جَمعه ملاو شي لِـهذا څوک چې د **جُمُعے** د **نمانځه** په **اَلتَّحِيات** کښې شامِل شي هغه دې جُـمُعه ادا کړي (يعني هغه د جُمُعے جَمعه حاصله کړه). دريمه دا چې په کوم رکعت کښې مُقتدي شريک شي هغه د شمير په لحاظ [د هغه] وړومبے رکعت دے او د قِراءَت په لحاظ سره ئې آخري رکعت دے. (مُفتي صاحب نور ليکي:) کله نه چې هغه د **نمانځه** په اِراده د کور نه روان شوے دے هغه ته د **نمانځه** ثواب ملاويږي بيا تيزي ولې کوي! ولې غورزيږي او خوګيږي! په اِطمينان دې راځي چې څه حاصل کړي هغه دې ادا کړي. ياد ساتئ چې که د تَکبِيرِاُولی يا رُکوع حاصلولو د پاره لږ شان تيزئ سره راشي خو دومره نه چې د غورزيدلو او خوګيدلو انديښنه وي نو باک نشته.

(مِراٰۃُ المناجيح ج۱ ص ٤٢٥، ٤٢٦ مُلَخَّصاً)

د راروانې هفتې رساله

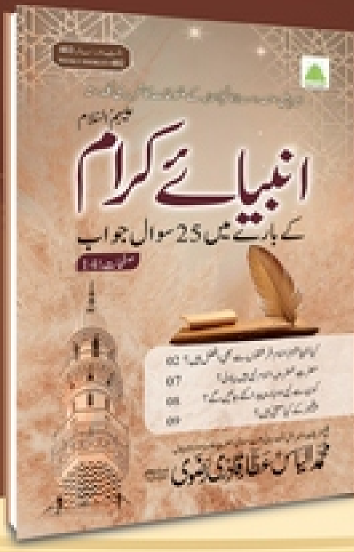

فیضانِ مدینه محلّه سوداګران، زړه سبزي منډۍ کراچۍ.
UAN +92 21 111 25 26 92 0313-1139278
www.maktabatulmadinah.com / www.dawateislami.net
feedback@maktabatulmadinah.com / ilmia@dawateislami.net